

MUZEUM TECHNIKI
STOWARZYSZENIE GEODETÓW POLSKICH

TWÓRCY
STUDIÓW GEODEZYJNYCH
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

EDWARD WARCHAŁOWSKI
JAN PIOTROWSKI
FELICJAN KĘPIŃSKI

w setną rocznicę urodzin

Stanisław Walczak

TWÓRCY
STUDIÓW GEODEZYJNYCH
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

EDWARD WARCHAŁOWSKI

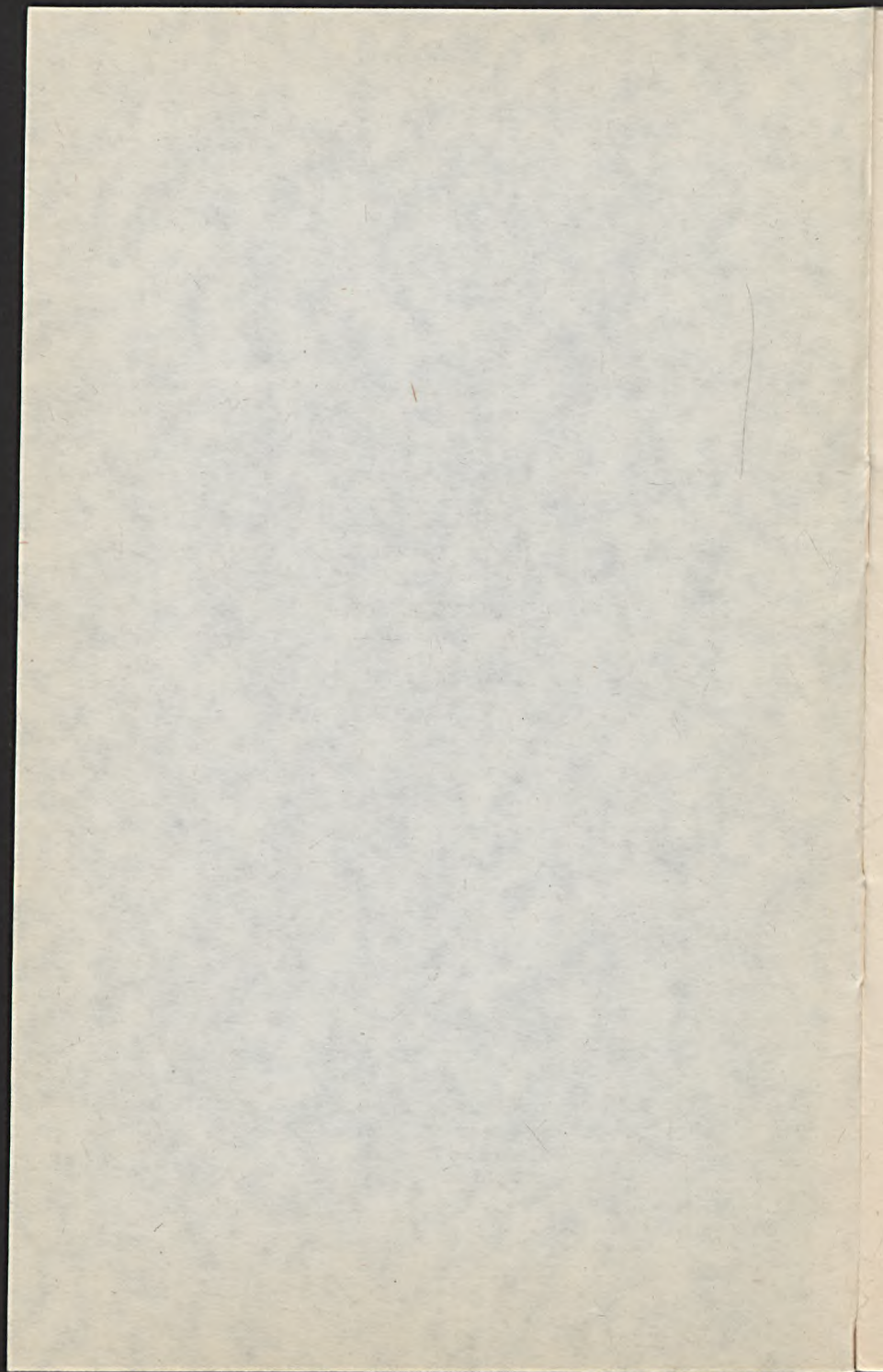
JAN PIOTROWSKI

FELICJAN KĘPIŃSKI

w setną rocznicę urodzin

Publikacja z okazji ekspozycji zorganizowanej w Muzeum Techniki
wg programu przygotowanego przez Główną Komisję ds. Muzeum
i Wystaw Stowarzyszenia Geodetów Polskich

Warszawa, październik 1985 r.

W otwartej w 1915 roku Politechnice Warszawskiej nie było początkowo wydziału, poświęconego studiom geodezyjnym. Jednakże zrozumienie potrzeby wyspecjalizowanego wydziału mierniczego w stołecznej uczelni istniało bardzo wcześnie, zaś od odzyskania w 1918 roku niepodległości wyrażane było pod adresem Władz zarówno przez Kierownictwo Politechniki, jak też przez wiele organizacji zawodowych i naukowych a także instytucji państwowych. W tymże 1918 roku skierowany został do Władz państwowych Memoriał Związku Mierniczych Polaków w Rosji postulujący zarówno uruchomienie wyższych studiów mierniczych, jak też utworzenie Państwowej Służby Geodezyjnej. Inicjatorem tego Memoriału był przewodniczący Związku, prof. Edward Warochałowski, absolwent Konstantynowskiego Instytutu Mierniczego i jego od roku 1919 profesor.

W 1919 roku zwołany został ogólny Zjazd Mierniczych Polskich, który powołał Koło Inżynierów Mierniczych przy Stowarzyszeniu Techników w Warszawie.

Koło to, z upoważnienia Zjazdu, wystosowało Memoriały w sprawie powołania w Stolicy Wyższych Studiów Geodezyjnych, skierowane do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Ministerstwa Robót Publicznych i do Rektora Politechniki Warszawskiej. W odpowiedzi na ten Memoriał Senat Politechniki Warszawskiej powołał w roku 1920 specjalną Komisję do opracowania wniosku, uzasadniającego potrzebę i zakres przyszłego Wydziału Mierniczego.

Uzasadnienie potrzeby i zakresu zadań Wydziału Mierniczego przedstawione obszernie w Memoriale Związku Mierniczych Polaków w Rosji było całkowicie zbieżne z wnioskiem opracowanym przez Senacką Komisję, która pracowała w składzie profesorów Antoniego Ponikowskie-

go - Kierownika pierwszej utworzonej w 1916 roku, w PW Katedry Miernictwa /na Wydziale Inżynierii Wodnej/, Czesława Skotnickiego - dziekana Wydziału Inżynierii Wodnej oraz Henryka Czopowskiego i Kazimierza Żórawskiego.

Zadania, które stawiano przed przyszłym Wydziałem dotyczyły kształcenia inżynierów geodetów, przygotowanych do:

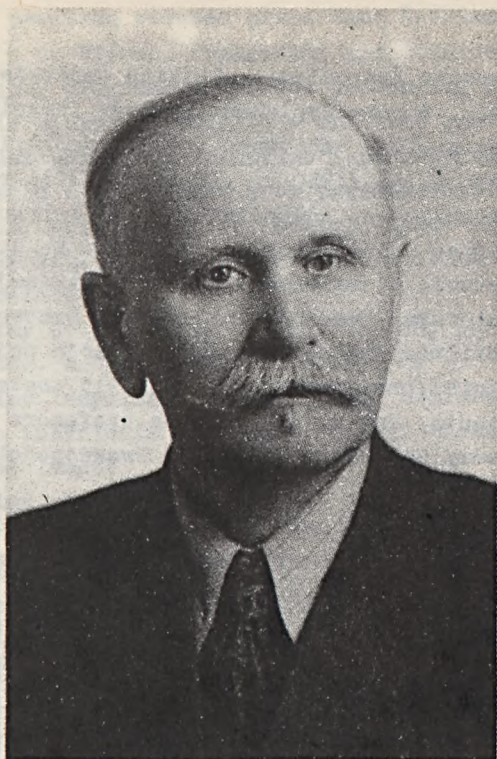
- 1/ prowadzenia państwowych pomiarów podstawowych, a także
- 2/ wykonywania rozległych zadań, stawianych przez gospodarkę narodową.

Wynikiem wszystkich wymienionych starań była decyzja Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 30 czerwca 1921 roku o powołaniu w Politechnice Warszawskiej od roku akademickiego 1921/22 Wydziału Mierniczego /przemianowanego w roku akademickim 1925/26 na Wydział Geodezyjny/ i o ustaleniu cyklu studiów na siedem semestrów.

Równocześnie z utworzeniem Wydziału rozpoczęto kompletowanie kadry naukowej, sprowadzając w pierwszej kolejności - w ramach repatriacji - profesora Edwarda Warchałowskiego. Prof. Edward Warchałowski, który wrócił do Kraju jesienią 1921 roku, był więc pierwszym profesorem nowoutworzonego Wydziału Mierniczego, jego aktywnym organizatorem i twórcą ukierunkowującym program i rozwój Wydziału i dalsze kompletowanie kadry naukowej.

Bogaty dorobek naukowy i zawodowy prof. Edwarda Warchałowskiego, zdobyty w czasie pobytu w Rosji, zaowocował w Kraju wybitnymi talentami naukowymi, pedagogicznymi i organizacyjnymi.

Prof. Edward Warchałowski urodzony w październiku 1885 roku w ziemi kieleckiej, ukończył w roku 1911 studia w Konstantynowskim Instytucie Mierniczym w Moskwie,

Edward Warchałowski

Rys.1. Prof. Edward Warchałowski
1885-1953

studiując równolegle na wydziale matematycznym moskiewskiego uniwersytetu. Już w czasie studiów, w latach 1908-1909 wykonuje swoje pierwsze samodzielne

prac zawodowe /parcelacja wielkich majątków w Guberni Pskowskiej/, a jako dyplomant i młody inżynier wykonuje poważne pomiary państwowe, realizując triangulację i niwelację Wilna /1910 r./, Tallina /1911 r./ i Bogorodska /1912/13r./. Równocześnie, już w roku 1910 rozpoczyna pracę pedagogiczną i naukową w Konstantynowskim Instytucie Mierniczym w Moskwie, wykonując kolejno pracę doktorską: "Badanie instrumentu bazowego W.Struwe" i habilitacyjną na temat: "Niwelacja najwyższej dokładności" /precyzyjna/. W roku 1915 zostaje powołany na docenta, zaś w roku 1918 na profesora i kierownika Katedry Geodezji i Rachunku Prawdopodobieństwa w tejże Uczelni.

W okresie lat swej pracy w Konstantynowskim Instytucie Mierniczym publikuje prof.Edward Warchałowski ponadto dwie obszerne monografie naukowe pt." Teoria błędów " oraz " Zarys fotogrametrii ", a także wiele artykułów naukowych w czasopiśmie "Ziemlemernoje Dieło" /Przegląd mierniczy/.

Poza pracą w Uczelni w latach 1919-1921 bierze prof.Edward Warchałowski czynny udział w organizowaniu Głównego Urzędu Geodezyjnego Z.S.R.R., w którym piastuje funkcję zastępcy przewodniczącego Rady Naukowej.

Jesień roku 1921 zastaje prof.Edwarda Warchałowskiego już w Polsce, gdzie w grudniu rozpoczyna wykłady, zaś od 1.III.1922 r. obejmuje kierownictwo pierwszej powołanej na Wydziale Katedry - Katedry Miernictwa I - jako mianowany profesor zwyczajny.

Główną troską pierwszych miesięcy pracy Profesora na Wydziale stanowią dwa problemy: 1/ skompletowanie szybko fachowej kadry naukowej i 2/ opracowanie nowoczesnego i odpowiadającego celom powołanego wydziału programu.

Pierwszy zarys programu studiów, opracowany zos-

taje przez powołaną wówczas przez Radę Wydziału Inżynierii Wodnej - do którego organizacyjnie dołączony został - jako odrębny programowo Wydział Geodezyjny pod nazwą "Oddział Mierniczy" - Komisję, w składzie profesorów Edwarda Warchałowskiego i Antoniego Ponikowskiego. Program ten objął pięć zasadniczych grup przedmiotów:

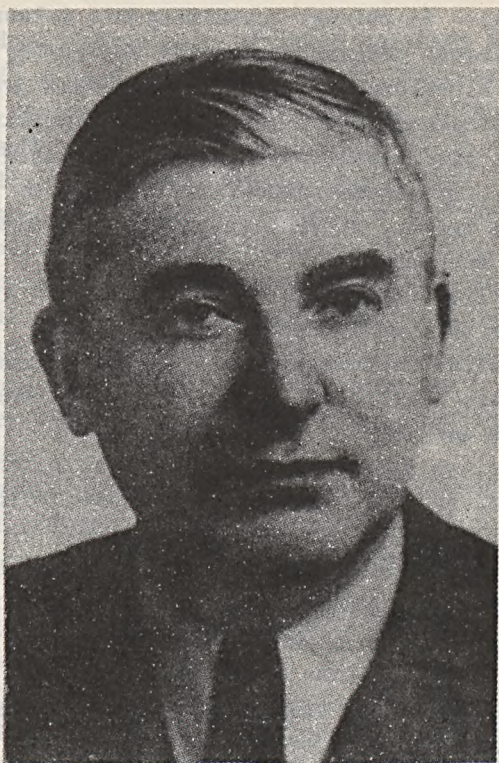
- 1/ dyscypliny matematyczno-fizycznej takie, jak - matematyka wyższa, fizyka, geometria wykreślna i analityczna, mechanika;
 - 2/ dyscypliny przyrodnicze - m.in. chemia, geologia, gleboznawstwo, encyklopedia rolnictwa;
 - 3/ dyscypliny inżynierskie - m.in. jak melioracja, encyklopedia inżynierii lądowej i wodnej, elementy budownictwa ogólnego;
 - 4/ dyscypliny prawno-ekonomiczne - jak np. prawoznawstwo ogólne, agrarne, budowlane, ekonomia polityczna i in.;
 - 5/ dyscypliny geodezyjno-astronomiczne -
- stanowiące właściwą specyfikę specjalnościową Wydziału.

Powyższy program ulegał z biegiem czasu ewolucji i doskonaleniu, przy niezmiennionej generalnie zasadzie podziału na podstawowe pięć grup dyscyplin naukowych, charakterystycznych dla sylwetki specjalistycznej inżyniera mierniczego /geodety/.

Kompletując kadrę naukową Wydziału, sięga Profesor głównie po powracających do Kraju w ramach repatriacji inżynierów mierniczych absolwentów Konstantynowskiego Instytutu Mierniczego, wywodzących się z Koła Mierniczych Polaków w Rosji. Przybywają w ten sposób do pracy na Wydziale sukcesywnie inżynierowie Jan Piotrowski, Stanisław Bem, Włodzimierz Kolanowski, Stanisław Kluźniak.

Już w 1922 roku powraca do Kraju inżynier Jan Piotrowski i obejmuje od jesieni tego roku wykłady na Wydziale.

Profesor Jan Piotrowski urodził się w listopadzie 1885 roku w Jędrzejowie, gdzie po ukończeniu w 1903 r.

Jan Piotrowski

Rys.2. Prof. Jan Piotrowski
1885-1962

Seminarium Nauczycielskiego był do roku 1906 nauczycielem.

W latach 1906-1909 ukończył z odznaczeniem Szkołę Mierniczych w Pskowie, po czym wstąpił do Konstantynowskiego Instytutu Mierniczego w Moskwie, który ukoń-

czył z dyplomem inżyniera-geodety w roku 1913. Następnie przeniósł się do Tomsku, gdzie pozostawał w latach 1913-1922, aż do powrotu do Kraju. W okresie swego pobytu w Tomsku był inż. Jan Piotrowski nauczycielem, kierownikiem wydziału mierniczego, a następnie dyrektorem w średniej szkole politechnicznej.

Równocześnie z pracą w średnim szkolnictwie mierniczym pracował inż. Jan Piotrowski także w szkolnictwie wyższym, jako asystent w Instytucie Technologicznym w Tomsku w tamtejszej Katedrze Geodezji i Miernictwa Górniczego.

Poza działalnością pedagogiczną zajmował się wówczas inż. Jan Piotrowski także mierniczą pracą zawodową, w ramach której przeprowadził szereg podstawowych - triangulacyjnych i niwelacyjnych - a także szczegółowych - tachimetrycznych - pomiarów geodezyjnych na Syberii, w rejonie Kopalni Anżerki i Sudżenki.

Po powrocie w 1922 roku do Kraju zostaje inż. Jan Piotrowski początkowo zastępcą profesora, a następnie, od roku 1925, profesorem nadzwyczajnym drugiej, powołanej na Wydziale Geodezji, Katedry - Katedry Miernictwa II.

Trzecią - i ostatnią, powołaną w całym okresie międzywojennym Katedrą Wydziału - jest Katedra Astronomii Praktycznej. Katedra ta zostaje obsadzona dopiero w roku 1927 przez profesora nadzwyczajnego dr Felicjana Kępińskiego, który w okresie poprzedzającym prowadzi wykłady zlecone.

Profesor Felicjan Kępiński urodził się w kwietniu 1885 roku w Piotrkowie Trybunalskim, gdzie w roku 1903 ukończył szkołę średnią, po czym rozpoczął studia na Uniwersytecie Warszawskim.

Po strajku szkolnym w roku 1905 przeniósł się zagranicę, gdzie studiował na Wydziale Matematyczno-Fizycznym kolejno w Lipsku, Getyndze i Berlinie. W ro-

Felicjan Kępiński

Rys.3. Prof.Feliciojan Kępiński
1885-1966

ku 1913 uzyskuje stopień doktorski w Uniwersytecie Berlińskim, poczym w latach 1913-1918 pracuje jako asystent i adiunkt w Obserwatorium Astronomicznym w Babels-

bergu. Powróciwszy po wojnie do Kraju obejmuje stanowisko adiunkta w Obserwatorium Astronomicznym Uniwersytetu Warszawskiego, rozwijając intensywną działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną.

Między innymi jest prof. F. Kępiński autorem licznych publikacji z zakresu zagadnień mechaniki nieba, a ponadto jednym z założycieli Polskiego Towarzystwa Astronomicznego. Habilituje się w roku 1925 w Uniwersytecie im. Stefana Batorego w Wilnie, poczym zostaje powołany początkowo na wykłady zlecone zaś od 1927 roku na stanowisko profesora nadzwyczajnego, Kierownika Obserwatorium Astronomicznego Politechniki Warszawskiej.

W latach 1925-26 Wydział Geodezji wypuszcza pierwszych absolwentów, z których kilku zasila szeregi młodej kadry naukowej - stając się w ten sposób źródłem dopływu kandydatów na pracowników naukowych Wydziału.

Okres międzywojenny jest okresem rozwijania i kształtowania naukowego oblicza Wydziału. Nie jest to zadanie łatwe wobec polityki Władz, które aż do 1930r. nie podejmowały decyzji o ustaleniu cyklu studiów w wymiarze odpowiadającym pozostałym wydziałom tj. ośmiu semestrów, ani też nie podejmowały - poza trzema wymienionymi decyzjami organizacyjnymi, powołania trzech pierwszych katedr wydziału - żadnych innych, aż do roku 1939, mimo istnienia od roku 1927 potencjalnych kandydatów - do obsady stanowisk samodzielnych pracowników nauki. Niezwykle skromne też były dotacje na kosztowną geodezyjną aparaturę.

Fakt posiadania tylko trzech "własnych" katedr powodowało i to, że aż do wybuchu II Wojny Światowej Wydział Geodezyjny nie posiadał samodzielności organizacyjnej, mając dziekana i radę wydziału wspólne początkowo z Wydziałem Inżynierii Wodnej, a po "zwinięciu w Politechnice Warszawskiej Wydziałów Inżynierii Lądowej, Inżynierii Wodnej i Geodezyjnego" - rozporządzeniem Ra-

dy Ministrów z dnia 25 września 1933 roku - wspólną z nimi formę organizacyjną, pod nazwą jednego Wydziału Inżynierii, z trzema Oddziałami.

Mimo tych wszystkich trudności okres międzywojenny przyniósł obfity dorobek najmłodszemu z wydziałów Politechniki Warszawskiej przynosząc mu zaszczytną nazwę "Warszawskiego Geodezyjnego Ośrodka Naukowego". Było to niewątpliwą zasługą profesorów - organizatorów Wydziału, a przede wszystkim jego pierwszego profesora - Edwarda Warchałowskiego, który przez dziesięć lat - od 1924 roku do 1933 - piastował funkcje dziekana połączonych wówczas Wydziałów: Geodezji i Inżynierii Wodnej.

Trzymając rękę na pulsie geodezyjnego życia naukowego na świecie i potrzeb krajowych na państwowe prace geodezyjne, dbał prof. Edward Warchałowski troskliwie o to, by zakres i poziom kształcenia na Wydziale odpowiadał potrzebom kraju i wymogom światowej nauki geodezyjnej. Równocześnie, mimo rosnących obowiązków organizacyjnych w Uczelni, w której w roku 1933 został wybrany

Rys.4. Zjazd Mierniczych RP - siedzą: trzeci od lewej Prof.J.Piotrowski, trzeci od prawej prof.E.Warchałowski

na Rektora i piastował tę godność do roku 1936; znajdował prof. Edward Warchałowski czas zarówno na niezwykle intensywną działalność naukową, jak też zawodową i społeczną w ramach Związku Mierniczych R.P.

Jako najwybitniejszy w kraju specjalista - geodeta obejmuje m.in. w latach 1925-28 kierownictwo nowych pomiarów podstawowych - triangulacyjnych i niwelacyjnych m.st. Warszawy. Założona wówczas sieć triangulacyjna nosi nazwę sieci Warchałowskiego i jest do dziś wykorzystywana m.in. jako podstawa do budowy metra w Warszawwie.

Owocem pracy naukowej są liczne monografie i inne publikacje, które ukazały się w okresie międzywojennym. Publikuje prof. E. Warchałowski m.in. następujące prace: "Rachunek wyrównawczy" /1923r./; "Niwelacje geometryczne" /1926r./; "Baza triangulacji m. Warszawy" /1926r./; "Triangulacja m.st. Warszawy" /1928r./, w której po raz pierwszy w literaturze jest uzasadniony sposób obliczenia triangulacji metodą wyrównania grupowego; "La base de Szubin" /1929r./; "Wyrównanie triangulacji jako obserwacji pośrednich" /1931r./; "Zastosowanie krakowianów w rachunku wyrównawczym" /1939r./.

W okresie międzywojennym promuje też prof. E. Warchałowski dwóch pierwszych doktorantów geodezji, dr Antoniego Kwiatkowskiego i dr Stanisława Jachimowskiego. Obaj zostali zamordowani w latach hitlerowskiej okupacji. Współdziała też prof. E. Warchałowski czynnie z "Przeglądem Mierniczym", gdzie publikuje liczne artykuły naukowe i organizacyjne oraz informacje i sprawozdania z geodezyjnych zjazdów międzynarodowych i konferencji krajowych, w których bierze udział. Już w roku 1926, na skutek starań prof. E. Warchałowskiego, powstaje Polski Narodowy Komitet Geodezji i Geofizyki - członek Międzynarodowej Geodezyjnej Unii Bałtyckiej - w którym pełni On w całym okresie międzywojennym funkcję Sekretarza Generalnego.

Nie zaniedbuje również rozpoczętych jeszcze w okresie pobytu w Rosji, starań u odpowiednich władz o utworzenie Centralnej Służby Geodezyjnej w Polsce; nie przynoszą one jednak aż do roku wybuchu wojny pozytywnych w tym zakresie rozwiązań.

W wysiłkach organizacyjnych polskich geodetów nad stworzeniem centralnej władzy mierniczej bierze również czynny udział prof. Jan Piotrowski, który m. in. uczestniczy w pracach - krótki żywot mającej - Państwowej Rady Mierniczej. Przez wiele lat jest prof. Jan Piotrowski aktywnym członkiem Związku Mierniczych Rzeczypospolitej Polskiej, piastując różne funkcje w jego Zarządzie i obejmując stanowisko jego prezesa w 1939 r.

Poza działalnością społeczną w środowisku polskich geodetów działa prof. Jan Piotrowski także w zawodzie geodezyjnym, gdzie m. in. kieruje pomiarami poligonowymi m. st. Warszawy.

Główną jednak domeną pracy prof. Jana Piotrowskiego stanowi Wydział Geodezyjny i kierowana przez niego Katedra Miernictwa II. Wykorzystując zdobyte w szkolnictwie rosyjskim doświadczenie organizacyjne i pedagogiczne, doskonalili swój warsztat dydaktyczny, ciesząc się sympatią i uznaniem studentów. Piastuje też parokrotnie godność prodziekana, zaś w roku 1939 zostaje wybrany na dziekana.

Trzeci z kolei profesor Wydziału Geodezyjnego - Felicjan Kępiński - przez cały okres międzywojenny dzieli swój czas między prace pedagogiczne i organizacyjne - związane z organizacją objętej, nowopowołanej katedry Astronomii Praktycznej - i działalność naukową, poświęconą problematyce mechaniki nieba, a w szczególności badaniom ruchu komet.

Spuścizna publikacyjna prof. Felicjana Kępińskiego w okresie międzywojennym, zamyka się liczbą ponad 100 pozycji bibliograficznych. Do najważniejszych zali-

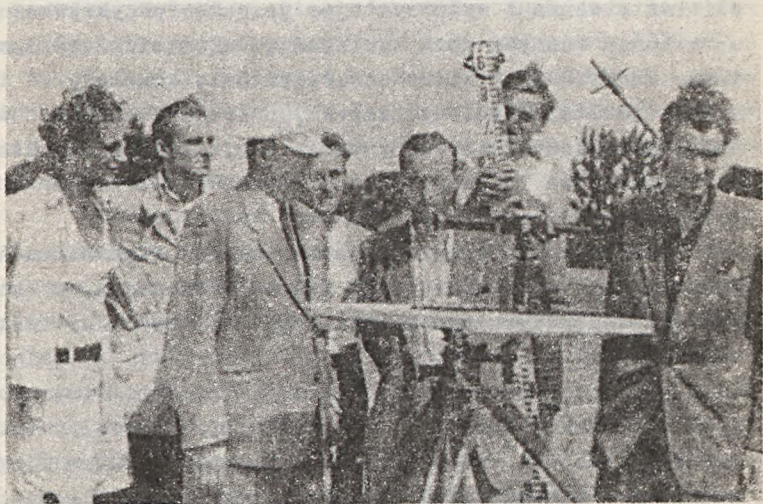
czyć należy readgowane przez niego "Roczniki Astronomiczne", ukazujące się periodycznie od 1921 roku, a także liczne artykuły naukowe poświęcone wieloletnim badaniom ruchu okresowej Komety Kopf, które przyniosły Mu uznanie światowego środowiska astronomicznego.

Okres hitlerowskiej okupacji 1939-1945 zawiesza działalność Wydziału Geodezji wraz z zawieszeniem oficjalnej działalności i istnienia całej Politechniki, nie zahamowuje jednak działań jej profesury i innych pracowników naukowych. Nauczanie wyższe schodzi do podziemia, organizując legalne placówki niższych zawodowych szczebli kształcenia i wykorzystując je jako "przykrywką" do uprawiania różnych form kształcenia akademickiego /kontakty indywidualne kadry ze studentami, komplety/. W ten sposób powstaje wielowydziałowa, posiadająca m.in. wydział mierniczy /kierowany przez prof. S. Kluźniaka/ Szkoła Budownictwa Lądowego zorganizowana i kierowana przez prof. Edwarda Warchałowskiego.

Podobną rolę pełni także utworzona przez Niemców "półwyższa" Państwowa Wyższa Szkoła Techniczna, w której dziekanem Wydziału Mierniczego jest prof. Jan Piotrowski.

Powstanie Warszawskie zastaje prof. Jana Piotrowskiego w jego domu w Radości, na prawym brzegu Wisły. Po wyzwoleniu Radości przez Armię Radziecką, prof. Jan Piotrowski już w październiku 1944 roku rozpoczyna - nawiązawszy kontakt z Władzami Państwowymi w Lublinie - niestrudzoną pracę zmierzającą do odbudowy Politechniki Warszawskiej a z nią Wydziału Geodezyjnego i do powołania od dawna wymarzonej przez środowisko polskich geodetów centralnej służby geodezyjnej. Starania prof. Jana Piotrowskiego doprowadzają do powołania w lutym 1945 r. - decyzyją Władz Państwowych - Głównego Urzędu Pomiarów Kraju oraz Geodezyjnego Instytutu Naukowo-Badawczego. Dekretam Prezesa Rady Ministrów z marca 1945 roku prof. Jan Piotro-

wski zostaje mianowany Prezesem GUPK i piastuje to stanowisko do listopada 1948 roku. Równocześnie od jesieni 1945 roku, w związku z uruchomieniem Politechniki Warszawskiej, obejmuje ponownie kierownictwo katedry, noszącej - w nowej strukturze organizacyjnej Wydziału Geodezji - nazwę Katedry Geodezji Niższej I /przemianowanej później na Katedrę Podstaw Geodezji/. W roku 1948 uzyskuje prof. Jan Piotrowski nominację - podpisaną przez Prezydenta Bolesława Bierutą - na stanowisko profesora zwyczajnego.

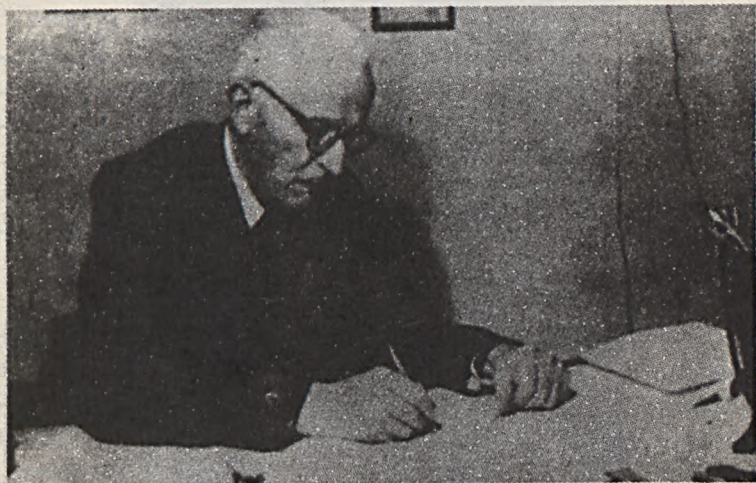
Rys.5. Prof.J.Piotrowski wśród studentów

Po odejściu w roku 1948 ze stanowiska Prezesa GUPK poświęca się prof. Jan Piotrowski wyłącznie pracy dydaktycznej i naukowej na Wydziale, którą kontynuuje aż do dnia swojej śmierci w roku 1962. W tym czasie pełnił szereg funkcji organizacyjnych na Wydziale Geodezji i Kartografii, m.in. był dziekanem wydziału w latach 1956-60, dziekanem Wydziału Geodezji na Studium Zaocz-

nym oraz przewodniczącym Komisji Weryfikacyjno-Egzaminacyjnej dla kandydatów do tytułu inżyniera w zakresie geodezji. Ponadto piastował w tym okresie szereg godności w stowarzyszeniach naukowych, m.in. był członkiem Komitetu Geodezji PAN, członkiem Rady Geodezyjnej i Kartograficznej przy Ministrze Spraw Wewnętrznych, członkiem Warszawskiego Towarzystwa Naukowego i innych.

Prof. Jan Piotrowski w swej działalności w okresie po drugiej wojnie światowej opublikował szereg artykułów w "Przeglądzie Geodezyjnym", a także skryptów i podręczników dla studentów, m.in. podręcznik pt. "Geodezja" wydany przez PWN

Natychmiast po uruchomieniu Politechniki po wojnie stanął do pracy także prof. Felicjan Kępiński, powracając na swoją przedwojenną Katedrę Astronomii Geodezyjnej, którą kierował do roku 1955. W dalszym ciągu czas swój dzieli między pracę dydaktyczną i naukową. W tym też okresie powstają szczególnie cenne dla Wydziału dwie pozycje wydawnicze: monograficzne pierwsze w piśmiennic-

Rys.6. Prof.F.Kępiński przy pracy

twie polskim, oryginalne podręczniki: "Astronomia Praktyczna" i "Astronomia Sferyczna", poświęcone naukowym podstawom astronomii geodezyjnej, stanowiące walor nie tylko naukowy ale także pedagogiczny, jako pomoce naukowe w studiowaniu astronomii.

W dalszym ciągu wydaje prof.F.Kępiński "Roczniki Astronomiczne", a całość jego powojennego dorobku sięga ponad 70 pozycji bibliograficznych.

Prof.F.Kępiński był członkiem licznych towarzystw naukowych w kraju i zagranicą, m.in. członkiem Rady Naukowej Zakładu Astronomii Polskiej PAN, wybitnym, cieszącym się sławą i uznaniem - w skali światowej -uczo-
nym.

Zakończenie wojny zastało prof.Edwarda Warchałowskiego na lewym brzegu Wisły - w Kielcach - gdzie znalazł się po zakończeniu przebytego w Warszawie Powstania i gdzie zdążył - jeszcze przed zakończeniem działań wojennych - zorganizować, wspólnie z innymi wysiedlonymi z Warszawy pracownikami naukowymi Politechniki i Uniwersytetu - Tajne Kieleckie Kompletty Akademickie.

Natychmiast po wyzwoleniu Kielc udaje się prof. Edward Warchałowski już wiosną 1945 roku do oswobodzonej Warszawy, gdzie podejmuje pracę nad odbudową Politechniki, a także zostaje powołany na stanowisko dyrektora nowo utworzonego przy GUPK - Geodezyjnego Instytutu Naukowo-Badawczego, który musi organizować jako placówkę nową - całkowicie od podstaw. Energii profesora E.Warchałowskiego w dużym stopniu zawdzięczać należy ówczesną decyzję Władz Państwowych o odbudowie Politechniki Warszawskiej i pozostawienie jej w Warszawie. Profesor od początku obejmuje przewodnictwo powołanego komitetu odbudowy uczelni, przy tym latem roku 1945 zostaje wybrany Rektorem Politechniki, którą to funkcję pełni przez siedem lat, aż do roku 1952.Równolegle powraca na stanowisko kierownika swojej dawnej

katedry, noszącej - w nowej, samodzielnej organizacyj-
nie strukturze Wydziału - nazwę Katedry Geodezji Wyż-
szej.

W roku 1948 zostaje prof. Edward Warchałowski powo-
łany na stanowisko Prezesa GUPK piastując tę godność
do roku 1951.

W ten sposób odgrywa prof. Edward Warchałowski w o-
kresie bezpośrednio po wojnie kluczową rolę w odbudowie
stołecznej Politechniki, a z nią w kształtowaniu nowej
organizacji samodzielnego Wydziału Geodezyjnego, jak w
kształtowaniu struktury, zadań i zakresu prac central-
nej służby geodezyjnej w postaci powołanych GUPK i GINB.

Rys.7. Prof.E.Warchałowski przemawia na Kongresie
Nauki Polskiej

Mimo ogromu powyższych zadań, znajduje prof. Edward Warchałowski czas na najbardziej Mu bliską pracę naukową. W okresie lat 1948-53 opracowuje m.in. fundamentalne publikacje monograficzno-podręcznikowe "Geodezja Wyższa" i "Rachunek Wyrównawczy" /tłumaczone już po Jego śmierci w r.1953 na angielski/. Publikuje także już w roku 1948 nowatorską monografię naukową / w języku polskim i francuskim/ pt."Triangulacja nowego typu".

Kształci ponadto niezwykle owocnie młodą kadrę naukową, promując 12 doktorów geodezji, a wśród nich m.in. późniejszego profesora Stanisława Pawłowskiego - odkrywcę polskiej siarki, Tadeusza Iazzariniego - profesora Politechniki Warszawskiej, Zygmunta Kowalczyka - profesora i rektora Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie i innych.

Aktywnie też współdziała prof. E. Warchałowski w organizacji Wydziału Geodezji Górniczej w Akademii Górniczo-Hutniczej, będącej nowym ośrodkiem kształcenia wyższego w zakresie geodezji. AGH - w uznaniu zasług prof. Edwarda Warchałowskiego - nadała Mu tytuł Doctora Honoris Causa.

Współdziałał także prof. Edward Warchałowski ze światową nauką geodezyjną, jako przewodniczący w latach 1945-1953 Polskiego Narodowego Komitetu Geodezji, Międzynarodowej Bałtyckiej Unii Geodezyjno-Geofizycznej, a także z krajowym środowiskiem geodezyjnym jako członek Związku Mierniczych RP /później Stowarzyszenie Geodetów Polskich/, który już w roku 1948 nadał Mu tytuł Członka Honorowego.

Dla upamiętnienia zasług prof. Edwarda Warchałowskiego, Senat Politechniki Warszawskiej nadał Jego imię jednemu z audytoriów w Gmachu Głównym, gdzie wmurowano tablicę pamiątkową.

Ponadto imię Profesora zostało nadane jednej z ulic Warszawy.

Twórcy wyższych studiów geodezyjnych - profesoro-
wie Edward Warchałowski, Jan Piotrowski i Felicjan Kę-
piński - dwukrotnie w toku swojego życia tworzyli i or-
ganizowali od podstaw Wydział Geodezji w Politechnice
Warszawskiej. Są oni tymi uczonymi, którym Warszawska
Szkoła Geodezyjna niewątpliwie zawdzięcza swój rozwój
i pozycję naukową w świecie.

Dzięki właśnie Nim środowisko polskich geodetów
cieszy się szacunkiem a polska nauka geodezyjna między-
narodowym uznaniem.

Rys.8. Tablica pamiątkowa na ul.E.Warchałowskiego
w Warszawie

ŹRÓDŁA

1. Przegląd Geodezyjny - roczniki: 1947, 1962, 1963, 1965.
2. 50 lat Wydziałów Inżynierii Budowlanej, Inżynierii Wodnej i Sanitarnej, Komunikacji, Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej - wyd.PW 1965r.
3. Rocznik Astronomiczny na rok 1967 - wyd.PPWK 1966r.
4. Stanisław Walczak - Edward Warchałowski - uczony - pedagog - działacz - wyd.SGP i Muzeum Techniki - 1968 r.
5. Politechnika Warszawska 1915-1965 - wyd.PWN 1965r.

